

ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา

เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

กาแฟลอยดุง

ทะเบียนเลขที่ สข 49100005

เพื่อให้การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์เป็นไปตาม พระราชบัญญัติคุ้มครอง
สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติ
ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร
ราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงออกประกาศไว้ ดังต่อไปนี้

ให้ขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กาแฟลอยดุง คำขอเลขที่ 48100009
ทะเบียนเลขที่ สข 49100005 ซึ่งมีรายการทางทะเบียน ตามบัญชีแนบท้ายประกาศฉบับนี้

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ 18 เมษายน 2549

ประกาศ ณ วันที่ ๑ พฤษภาคม 2549

๑๔/๕๕

(นายคณิสสร นาวานุเคราะห์)

อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญา

ทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์

กาแฟดอยตุง

- (1) เลขที่คำขอ 48100009 ทะเบียนเลขที่ สข 49100005
- (2) วันที่ยื่นคำขอ 15 สิงหาคม 2548 วันที่ขึ้นทะเบียน 15 สิงหาคม 2548
- (3) ผู้ขอขึ้นทะเบียน มูลนิธิแม่ฟ้าหลวง ในพระบรมราชูปถัมภ์
ที่อยู่ อาคารเอนกประสงค์ ตำบลแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย 57240

(4) คุณภาพ ชื่อเสียง คุณสมบัติหรือคุณลักษณะเฉพาะของสินค้า

คำนิยาม

กาแฟดอยตุง หมายถึง กาแฟอาราบิก้า ที่ได้จากผลกาแฟสดที่ปลูกในพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงบนเทือกเขานางนอน จังหวัดเชียงราย ที่ระดับความสูง 800–1,200 เมตร จากระดับน้ำทะเล และผลิตเป็นสารกาแฟ และกาแฟคั่ว เมื่อบดบนพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุงด้วยกรรมวิธีของโครงการดังกล่าว

ลักษณะของสินค้า

(1) พันธุ์กาแฟ : พันธุ์อาราบิก้า (Arabica) ที่เป็นลูกผสมสามสายเลือด คือ สายพันธุ์คาติมอร์ สายพันธุ์คาทูยรา สายพันธุ์คาทูย ที่มีกรรมผลกลับไปยังสายพันธุ์คาทูยรา 4 – 6 ช่วง เพื่อให้เกิดคุณสมบัติคงที่

(2) ลักษณะทางกายภาพ

- ผลกาแฟ : ผลสุกสีแดง หรือสีเหลือง
- สารกาแฟ : สีเขียวอมฟ้า สีเขียวอมเทา ความชื้นไม่เกินร้อยละ 10 – 12
- กาแฟคั่วเมล็ด – บด : เป็นกาแฟ Moderate acidity และ Medium body มีระดับการคั่วตั้งแต่ Light medium ถึง Very Dark มีสีน้ำตาลอ่อน จนถึง สีน้ำตาลเข้ม กลิ่นหอมและรสชาติกลมกล่อม

(3) ลักษณะทางเคมี

- มีค่าเฟอีน 1.5 – 1.6 ร้อยละของน้ำหนัก ความชื้น 0.5 – 1.0 ร้อยละของน้ำหนัก

กระบวนการผลิต

การปลูก

- (1) คัดเลือกเมล็ดพันธุ์จากต้นที่ให้ผลผลิตสูง ปราศจากโรคแมลงและมีร้อยละการออกสูง
- (2) เพาะเมล็ด
- (3) กำหนดพื้นที่ปลูกที่มีระดับความสูง 800 –1,200 เมตร จากระดับน้ำทะเล ภายใต้ร่มเงาของต้นไม้บังร่มธรรมชาติ หรือโดยปลูกไม้บังร่มก่อน เช่น ต้นสน นางพญาเสือโคร่ง ต้นกระถิน แมคคาดาเมีย โดยให้แสงแดดสามารถผ่านได้ประมาณร้อยละ 50
- (4) ระยะปลูก 2 x 2 เมตร

การดูแลรักษา

- (1) คายหญ้า กำจัดวัชพืช 3 ครั้ง ต่อปี และนำหญ้าที่ได้จากการคายมาคลุมโคนต้น
- (2) ใส่ปุ๋ย บำรุงใบ บำรุงผล และบำรุงดินเป็นช่วงๆ ตามความเหมาะสม
- (3) ไม่ใช้สารเคมีในการป้องกันและกำจัดศัตรูพืชใดๆ
- (4) มีการตัดแต่งกิ่ง เพื่อให้ต้นกาแฟสร้างกิ่งใหม่

การเก็บเกี่ยวและผลิตกาแฟกะลา (Parchment)

- (1) ระยะเก็บเกี่ยว ตั้งแต่เดือนตุลาคม – กุมภาพันธ์ ของทุกปี
- (2) เริ่มเก็บเฉพาะผลสุกที่มีสีแดง หรือ สีเหลือง อย่างพิถีพิถันในตอนเช้า โดยเก็บที่ละผลด้วยมือ
- (3) การล้าง ทำทันทีที่ผลกาแฟสดมาถึงโรงงาน เพื่อแยกใบไม้และเศษวัสดุอื่นๆ ออก
- (4) การปอกเปลือก ทำโดยปอกเปลือกนอกรอกโดยเครื่องจักรที่ไม่ทำให้เมล็ดที่ปอกเปลือกเกิดความเสียหาย
- (5) การขัดเปลือก ผลกาแฟที่ปอกเปลือกแล้ว จะถูกนำไปปั่นเปลือกโดยเครื่องปั่นเปลือก ผลที่ได้จะเป็นกาแฟกะลา (Parchment) ให้แห้งน้ำไว้ค้างคืน
- (6) กระบวนการตั้งแต่การเก็บจนถึงการขัดเปลือก ต้องทำให้เสร็จภายใน 24 ชั่วโมง
- (7) การตากกาแฟกะลา ทำในรุ่งเช้าของวันถัดมา โดยล้างกาแฟกะลาด้วยน้ำให้สะอาด และนำออกจากแดดบนลานซีเมนต์ ทำการเกลี่ยกลับกาแฟกะลาทุกๆ 30 นาที ทุกวันจนได้ความชื้นเหลือร้อยละ 10 - 12

การบรรจุและเก็บรักษากาแฟกะลา

บรรจุกาแฟกะลาแห้งที่มีความชื้นร้อยละ 10-12 ในกระสอบป่าน วางเก็บไว้บนพื้นยกระดับ ไม่ถูกแสงแดด อากาศถ่ายเทให้สะดวก และเป็นพื้นที่ที่มีการควบคุมความชื้นไม่เกินร้อยละ 60

การผลิตสารกาแฟ (Green Bean)

มี 4 ขั้นตอน คือ การสีเอาเปลือกกาแฟกะลาออก การใช้ลมเบาเพื่อเอาเศษของกะลาออกจากสารกาแฟ การคัดขนาด ตามเส้นผ่าศูนย์กลาง การคั่วน้ำหนักโดยใช้หลักแรงความโน้มถ่วง จะได้สารกาแฟคุณภาพของตอยตุง Peaberry Extra Fancy , Fancy No. 1 และ Prime มีสีเขียวอมฟ้า หรือสีเขียวอมเทา ที่มีความชื้นร้อยละ 10 – 12

การผลิตกาแฟคั่วบด (Roasted Coffee)

- (1) นำสารกาแฟคั่ว โดยคั่วในเครื่องคั่วที่มีคุณภาพและผู้คั่วที่มีความชำนาญ การคั่วทำได้หลายระดับ ตั้งแต่ light medium จนถึง Very Dark โดยทดลองคั่วใน small batch และทำการ cup test ก่อน คั่วใน large batch และทำการ cup test ทุก batch เมื่อคั่วเสร็จ ทำการ decarbon dioxide อย่างระมัดระวัง เพื่อให้กลิ่นของกาแฟออกไปด้วย
- (2) การผสม ผสมกาแฟคั่วบดที่มีขนาด และคุณภาพต่างๆ ตามสูตรต่างๆ
- (3) การบดกาแฟที่คั่วแล้ว มี 3 ระดับ คือ บดแบบหยาบ (Coarse) บดแบบปานกลาง (Medium) และบดแบบละเอียด (Fine)

การบรรจุหีบห่อ

ภาชนะบรรจุควมีวาระบายอากาศภายในถุงออก และป้องกันอากาศจากภายนอกรั่วเข้าถุง

รายละเอียดบนฉลาก ให้ประกอบด้วยคำว่า

กาแฟตอยตุง

(5) ความสัมพันธ์ระหว่างสินค้ากับแหล่งภูมิศาสตร์

ลักษณะภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่ประกอบด้วยเทือกเขาสูงชันเป็นแนวยาวเหนือใต้ของฝั่งตะวันออก และตะวันตกของพื้นที่ ทำให้เกิดร่องหุบเขาเป็นแนวยาวแคบๆ ระหว่างเทือกเขาสอดตัวอยู่บริเวณตอนกลางของพื้นที่ มีความสูง 478 – 1,509 เมตร จากระดับน้ำทะเล พื้นที่พัฒนาดอยตุงเป็นภูเขาสูงชันสลับซับซ้อนประกอบด้วยหินหลายชนิด และส่วนใหญ่เป็นหินที่มีความคงทนต่อการกัดกร่อนใกล้เคียงกัน สภาพที่สูงชันทำให้เกิดร่องน้ำและลำห้วยต่างๆ ได้แก่ น้ำเป็น ห้วยผึ่ง ห้วยจละ ห้วยปากกล้วย ห้วยน้ำริน น้ำแม่ไร่ น้ำค้าง เป็นต้น ผืนดินทุกขุม มีวันฝนตกปีละไม่น้อยกว่า 120 วัน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 2,266 มิลลิเมตรต่อปี อุณหภูมิเฉลี่ย 22.7 องศาเซลเซียส ลักษณะดิน ส่วนมากเป็นดินร่วน ดินร่วนปนดินเหนียว ดินร่วนปนทราย และดินเหนียว มีคุณสมบัติให้น้ำซึมผ่านได้ปานกลาง

ปัจจัยทางธรรมชาติและปัจจัยจากมนุษย์มีส่วนสำคัญต่อการผลิตกาแฟตอยตุง โดยพื้นที่ดอยตุงมีลักษณะเป็นเทือกเขาสูง ในระดับความสูง 800 – 1,200 เมตร จากระดับน้ำทะเล เหมาะแก่การปลูกกาแฟอาราบิก้า ประกอบกับการคัดเลือกพันธุ์ การดูแลรักษา การเก็บเกี่ยวอย่างพิถีพิถัน และการบดวีธีผลิตที่ได้มาตรฐาน

ประวัติความเป็นมา เมื่อวันที่ 15 มกราคม 2530 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงมีพระราชกระแสรับสั่งว่า “ฉันจะปลูกบ้านลอยตุง” และทรงมีพระราชดำริที่จะจัดตั้งโครงการพัฒนาตอยตุงใน พ.ศ. 2531 เพื่อฟื้นฟูสภาพป่าที่ถูกทำลายไป กาแฟอาราบิก้า เป็นหนึ่งในพืชเศรษฐกิจที่ทรงเลือกนำมาให้ชาวเขาปลูกทดแทนการปลูกฝิ่น โดยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงปลูกกาแฟอาราบิก้าต้นแรกในพื้นที่ตอยตุง เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2535 ในปัจจุบันชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตอยตุง สามารถเลิกการปลูกฝิ่นได้อย่างเด็ดขาด

กาแฟตอยตุง เป็นผลผลิตของป่าเศรษฐกิจในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุง ตามแนวพระราชดำริของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งเป็นการสร้างงานให้ชาวบ้านในพื้นที่ มีรายได้สามารถเลี้ยงตัวเองได้ตามพระราชประสงค์ที่ต้องการให้คนกับป่าอยู่ร่วมกันได้ และเพื่อมิให้กลับไปตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เสื่อมลงตลอดจนปลูกฝิ่นอีก

จากพระราชปณิธานดังกล่าว โครงการฯ จึงได้รับการยกย่องจาก สำนักงานโครงการควบคุมยาเสพติดระหว่างประเทศแห่งสหประชาชาติ (UNITED NATIONS Office on Drugs and Crime) และได้รับเกียรติให้ใช้สัญลักษณ์ UNODC บนสินค้าทุกชนิดที่ผลิตจากโครงการฯนี้ โดยมีข้อความว่า “ รายได้จากการขายผลิตภัณฑ์นี้ มีส่วนในการทำให้โลกปลอดยาเสพติด ประสบผลสำเร็จด้วยวิธีการของโครงการพัฒนาอย่างยั่งยืน ราษฎรที่ครึ่งหนึ่งต้องพึ่งการผลิตฝิ่นในการดำรงชีวิต สามารถเปลี่ยนวิธีการหารายได้อย่างสุจริต โดยผลิตสินค้าเหล่านี้”

(6) ขอบเขตที่ตั้งแหล่งภูมิศาสตร์

ขอบเขตการผลิตกาแฟตอยตุง ในเขตพื้นที่ตอยตุง (โครงการพัฒนาตอยตุง) ตั้งอยู่บริเวณเขตติดต่อ อำเภอแม่ฟ้าหลวง และอำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย มีเนื้อที่ประมาณ 93,515 ไร่ หรือ 149.62 ตารางกิโลเมตร ระหว่างเส้นรุ้งที่ 20 13 45 ถึง 20 26 39 เหนือ และเส้นแวงที่ 99 43 18 ถึง 99 52 52 ตะวันออก รายละเอียดตามแผนที่

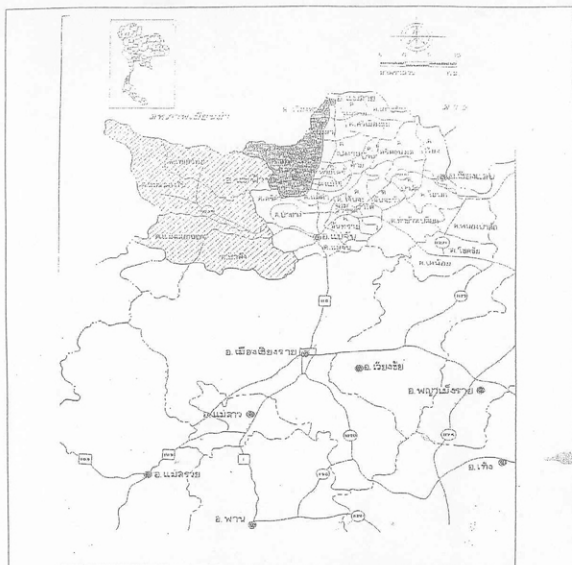
(7) เงื่อนไขที่นายทะเบียนกำหนดตามมาตรา 15

- (1) จัดให้มีระบบการตรวจสอบและควบคุม ทั้งกระบวนการผลิต ในระดับผู้ผลิต และระดับจังหวัด
- (2) จัดให้มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ปลูก/ผู้ผลิตกาแฟตอยตุง และผู้จำหน่าย ที่ประสงค์จะขอใช้สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กาแฟตอยตุง
- (3) ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน สำหรับสมาชิกผู้ปลูก/ผู้ผลิตสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ กาแฟตอยตุง

(8) การพิสูจน์แหล่งกำเนิด

- (1) กาแฟตอยตุง จะต้องผลิตในพื้นที่โครงการพัฒนาตอยตุง
- (2) กระบวนการผลิตจะต้องได้ผ่านการควบคุมตรวจสอบ คือ มีการขึ้นทะเบียนสมาชิกผู้ปลูกกาแฟ รวมทั้งต้องมีเอกสารกำกับเพื่อการตรวจสอบย้อนกลับได้

แผนที่แสดงแหล่งภูมิศาสตร์ กาแฟดอยตุง

พื้นที่ผลิตกาแฟดอยตุงอยู่บนพื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุง ตั้งอยู่บริเวณเขตติดต่อ
อำเภอแม่ฟ้าหลวง และ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย ระหว่างเส้นทางที่ 20 13 45 ถึง 20 26 39
เหนือ และ เส้นทางที่ 99 43 18 ถึง 99 52 52 ตะวันออก

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	สาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งพม่า
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ลำน้ำแม่คำดอยป่าคาหลวง และคอกหมาน้ำ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	แนวเขตป่าสงวนแห่งชาติป่าดอยนางนอน
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ต้นป่าน้ำแม่ปิง และ ต้นป่าน้ำห้วย